

رسالة محمد

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

گروه روانشناسی

بررسی رابطه‌ی حساسیت پردازش حسی با آلکسی تایمیا، اضطراب و افسردگی

استاد راهنما

دکتر بتول احدی

استاد مشاور

دکتر محمد نریمانی

توسط

ثریا صمدی بهرامی

دانشگاه محقق اردبیلی

زمستان ۱۳۸۹

تقدیم بہ

شاہکار آفریدگارم

مادرم

تشکر و سپاس

حمد و سپاس پروردگار مهربان را سزاست که پرتو الطاف بی شمارش همواره بر زندگی ام آشکار بوده و هست.

از زحمات استاد راهنمای بزرگووارم، سر کار خانم دکتر بتول احدی و استاد مشاور جناب آقای دکتر محمد نریمانی که مرا در تهیه و تدوین این پایان نامه یاری نمودند کمال تشکر را دارم.

همچنین از کلیه دوستانی که در این راه مرا یاری دادند تشکر و قدر دانی می نمایم.

نام خانوادگی دانشجو: صمدی بهرامی	نام: ثریا
عنوان پایان‌نامه: بررسی رابطه‌ی حساسیت پردازش حسی با آلکسی تایمیا، اضطراب و افسردگی	
استاد راهنما: دکتر بتول احدی استاد مشاور: دکتر محمد نریمانی	
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: روانشناسی گرایش: عمومی
دانشکده: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ فارغ التحصیلی: ۱۳۸۹/۱۲/۴
	تعداد صفحه: ۱۳۳
کلید واژه: حساسیت پردازش حسی، آلکسی تایمیا، اضطراب، افسردگی	
<p>چکیده: هدف این پژوهش بررسی رابطه‌ی بین حساسیت پردازش حسی با آلکسی تایمیا، اضطراب و افسردگی بود. جامعه‌ی آماری پژوهش حاضر، کلیه دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی در سال تحصیلی ۹۰-۸۹ می‌باشد. از بین جامعه‌ی مذکور ۱۰۰ دانشجو با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از مقیاس شخص با حساسیت بالا (HSPS)، مقیاس آلکسی تایمیا تورتو-۲۰، پرسشنامه‌ی اضطراب نجاریان، عطاری و مکوندی و پرسشنامه‌ی افسردگی بک جمع‌آوری شد. ضمن آنکه روش تحقیق پژوهش حاضر با توجه به موضوع آن، همبستگی از نوع پیش بین بوده است، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیری استفاده شد. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها حاکی از رابطه‌ی مثبت بین مؤلفه‌های سهولت تحریک و آستانه‌ی حسی پایین و آلکسی تایمیا و رابطه‌ی منفی بین مؤلفه‌ی حساسیت زیبایی شناختی و آلکسی تایمیا بود، به طوری که مؤلفه‌های سهولت تحریک و حساسیت زیبایی شناختی بالاترین سهم را در پیش بینی دشواری در شناسایی احساسات و دشواری در توصیف احساسات دارند. همچنین نتایج نشان داد که بین مؤلفه‌های سهولت تحریک و آستانه-ی حسی پایین با اضطراب و افسردگی ارتباط مثبت وجود دارد و مؤلفه‌ی سهولت تحریک پیش بینی کننده‌ی قوی‌تری برای اضطراب و افسردگی می‌باشد. با توجه به یافته‌های فوق می‌توان نتیجه گرفت که ارزیابی و شناسایی افراد با حساسیت پردازش حسی بالا توسط درمانگران و مشاورین مراکز درمانی به منظور پیشگیری از بروز و افزایش آلکسی تایمیا، اضطراب و افسردگی حائز اهمیت می‌باشد.</p>	

فهرست

صفحه	عنوان
۱	فصل اول : کلیات تحقیق.....
۱-۱- ۲	مقدمه
۱-۲- ۳	بیان مسأله
۱-۳- ۶	فرضیه‌های پژوهش
۱-۴- ۶	سئوال‌های پژوهش
۱-۵- ۷	اهداف پژوهش
۱-۶- ۷	اهمیت و ضرورت پژوهش.....
۱-۷- ۸	تعاریف نظری و عملیاتی مفاهیم اساسی پژوهش
۱۰	فصل دوم : پایه‌های نظری و سوابق پژوهشی
۲-۱- ۱۱	مقدمه
۲-۲- ۱۲	پردازش حسی.....
۲-۳- ۱۳	انواع حواس
۲-۴- ۱۴	نظریه یکپارچگی حسی
۲-۵- ۱۵	پیوستار آستانه نورولوژیکی.....
۲-۶- ۱۸	ساختارهای مغزی درگیر در پردازش حسی.....
۲-۷- ۱۸	اندازه‌گیری نوروفیزیولوژیکی پردازش حسی.....
۲-۸- ۱۹	ارتباط اندازه‌گیری‌های رفتاری و نوروفیزیولوژیکی پردازش حسی.....
۲-۹- ۲۰	ارتباط پردازش حسی با سایر متغیرهای رشدی
۲-۱۰- ۲۲	حساسیت پردازش حسی.....
۲-۱۱- ۲۴	پردازش حسی و اختلالات روانی
۲-۱۱-۱- ۲۴	اختلال اوتیسم
۲-۱۱-۲- ۲۸	اسکیزوفرنی.....
۲-۱۲- ۲۹	آلکسی تایمیا.....

۳۱	۲-۱۲-۱-تعریف و توصیف آلکسی تایمیا
۳۲	۲-۱۲-۲- سبب شناسی آلکسی تایمیا
۳۲	۲-۱۲-۳- دیدگاه روانپویشی
۳۴	۲-۱۲-۴- مدل‌های فیزیولوژیک
۳۶	۲-۱۲-۵- دیدگاه فرهنگی-اجتماعی
۳۸	۲-۱۲-۶- دیدگاه پردازش اطلاعات
۳۹	۲-۱۲-۷- دیدگاه زیستی
۳۹	۲-۱۲-۸- ساختار انواع آلکسی تایمیا
۴۱	۲-۱۳- اضطراب
۴۲	۲-۱۳-۱- تعریف اضطراب
۴۴	۲-۱۳-۲- شیوه‌های بیان اضطراب
۴۵	۲-۱۳-۳- درجات مختلف اضطراب
۴۶	۲-۱۳-۴- نشانه‌های بالینی اضطراب
۴۷	۲-۱۳-۵- اضطراب در سطح رفتار
۴۹	۲-۱۳-۶- تجلی اضطراب در سطح شناختی
۴۹	۲-۱۳-۷- بیان اضطراب در سطح ارتباطی
۵۰	۲-۱۳-۸- نشانه‌های اضطراب در سطح بدنی
۵۰	۲-۱۳-۹- نظریه‌های اضطراب
۵۲	۲-۱۳-۹-۱- دیدگاه روانکاوی
۵۲	۲-۱۳-۹-۲- دیدگاه رفتارگرایی
۵۲	۲-۱۳-۹-۳- دیدگاه شناختی
۵۳	۲-۱۳-۹-۴- دیدگاه انسان‌گرایی
۵۳	۲-۱۴- افسردگی
۵۴	۲-۱۴-۱- تعریف افسردگی
۵۵	۲-۱۴-۲- افسردگی یک قطبی
۵۵	۲-۱۴-۳- نشانه‌های افسردگی یک قطبی
۵۵	۲-۱۴-۴- نشانه‌های هیجانی

- ۵۶..... ۲-۱۴-۵- نشانه‌های شناختی
- ۵۷..... ۲-۱۴-۶- نشانه‌های انگیزشی
- ۵۸..... ۲-۱۴-۷- نشانه‌های بدنی
- ۵۹..... ۲-۱۴-۸- افسردگی دو قطبی (مانیک-دپرسیون)
- ۵۹..... ۲-۱۴-۹- نشانه‌های مانی
- ۵۹..... ۲-۱۴-۱۰- نشانه‌های هیجانی
- ۶۰..... ۲-۱۴-۱۱- نشانه‌های شناختی
- ۶۰..... ۲-۱۴-۱۲- نشانه‌های انگیزشی
- ۶۱..... ۲-۱۴-۱۳- نشانه‌های جسمانی
- ۶۱..... ۲-۱۴-۱۴- سبب شناسی افسردگی
- ۶۱..... ۲-۱۴-۱۵- عوامل زیست شناختی
- ۶۲..... ۲-۱۴-۱۶- سایر عوامل نوروشیمیایی
- ۶۳..... ۲-۱۴-۱۷- عوامل روان پوشی
- ۶۴..... ۲-۱۴-۱۸- عوامل یادگیری
- ۶۴..... ۲-۱۴-۱۹- نظریه‌های افسردگی
- ۶۴..... ۲-۱۴-۱۹-۱- نظریه شناختی
- ۶۶..... ۲-۱۴-۱۹-۲- نظریه اصالت وجودی
- ۶۶..... ۲-۱۴-۱۹-۳- عوامل شخصیتی
- ۶۶..... ۲-۱۴-۱۹-۴- درماندگی آموخته شده
- ۶۷..... ۲-۱۴-۱۹-۵- مدل شناختی-بالینی بک
- ۷۱..... ۲-۱۴-۱۹-۶- نظریه شبکه تداعی
- ۷۵..... ۲-۱۴-۱۹-۷- مدل درماندگی آموخته شده
- ۷۶..... ۲-۱۴-۱۹-۸- مدل سبک‌های پاسخی به افسردگی
- ۷۷..... ۲-۱۴-۱۹-۹- مدل شناختی جدید بک از افسردگی
- ۸۰..... ۲-۱۵- پیشینه‌ی تحقیق در زمینه حساسیت پردازش حسی
- ۸۳..... ۲-۱۶- پیشینه‌ی تحقیق در زمینه آلکسی تایمیا
- ۸۹..... ۲-۱۷- نتیجه گیری از تحقیقات انجام شده

۹۰	فصل سوم : روش پژوهش
۹۱	۳-۱- روش پژوهش
۹۱	۳-۲- جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری
۹۱	۳-۳- ابزار پژوهش
۹۱	۳-۳-۱- مقیاس شخص با حساسیت بالا (HSPS)
۹۲	۳-۳-۲- مقیاس آلکسی تایمیای تورنتو-۲۰ (TAS)
۹۳	۳-۳-۳- سیاهه افسردگی بک
۹۳	۳-۳-۴- پرسشنامه اضطراب
۹۴	۳-۴- روش اجرای پژوهش
۹۴	۳-۵- روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها
۹۵	فصل چهارم : یافته‌های پژوهش
۹۶	۴-۱- یافته‌های توصیفی
۱۰۲	۴-۲- تحلیل داده‌ها
۱۱۰	۴-۳- یافته‌های جانبی
۱۱۴	فصل پنجم : بحث و نتیجه‌گیری
۱۱۵	۵-۱- تبیین یافته‌های مربوط به فرضیه‌های پژوهش
۱۱۹	۵-۲- محدودیت‌های پژوهش
۱۲۰	۵-۳- پیشنهادات پژوهش
۱۲۱	منابع فارسی
۱۲۲	منابع لاتین

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲: حواس پنجگانه و نوع احساس آنها.....	۱۴
جدول ۲-۲: چگونگی روابط بین پاسخ‌های رفتاری و آستانه‌های نورولوژیکی.....	۱۶
جدول ۱-۴: توزیع فراوانی آزمودنی‌ها بر اساس متغیر جنس.....	۹۶
جدول ۲-۴: توزیع فراوانی آزمودنی‌ها بر اساس وضعیت تأهل.....	۹۶
جدول ۳-۴: توزیع فراوانی آزمودنی‌ها بر اساس رشته.....	۹۷
جدول ۴-۴: توزیع فراوانی آزمودنی‌ها بر اساس بومی یا غیر بومی بودن.....	۹۷
جدول ۵-۴: میانگین و انحراف استاندارد حساسیت پردازش حسی، آلکسی تایمیا، اضطراب و افسردگی در کل نمونه.....	۹۸
جدول ۶-۴: میانگین و انحراف استاندارد حساسیت پردازش حسی و مؤلفه‌های آن بر حسب جنس.....	۹۹
جدول ۷-۴: میانگین و انحراف استاندارد آلکسی تایمیا و مؤلفه‌های آن بر حسب جنس.....	۱۰۰
جدول ۸-۴: میانگین و انحراف استاندارد اضطراب و افسردگی بر حسب جنس.....	۱۰۱
جدول ۹-۴: ماتریس همبستگی آلکسی تایمیا و مؤلفه‌های آن، حساسیت پردازش حسی و مؤلفه‌های آن، اضطراب و افسردگی.....	۱۰۲
جدول ۱۰-۴: نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری دشواری در توصیف احساسات بر اساس آستانه‌ی حسی پایین، حساسیت زیبایی شناختی و سهولت تحریک در دانشجویان.....	۱۰۳
جدول ۱۱-۴: نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری دشواری در شناسایی احساسات بر اساس آستانه‌ی حسی پایین، حساسیت زیبایی شناختی و سهولت تحریک در دانشجویان.....	۱۰۴
جدول ۱۲-۴: نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری تفکر عینی بر اساس آستانه‌ی حسی پایین، حساسیت زیبایی شناختی و سهولت تحریک در دانشجویان.....	۱۰۵
جدول ۱۳-۴: نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری اضطراب بر اساس سهولت تحریک، حساسیت زیبایی شناختی و آستانه‌ی حسی پایین در دانشجویان.....	۱۰۶
جدول ۱۴-۴: نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری افسردگی بر اساس سهولت تحریک، حساسیت زیبایی شناختی و آستانه‌ی حسی پایین در دانشجویان.....	۱۰۷

- جدول ۴-۱۵ : نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری اضطراب بر اساس دشواری در شناسایی احساسات، دشواری در توصیف احساسات و آلکسی تایمیا در دانشجویان.....۱۰۸
- جدول ۴-۱۶ : نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری افسردگی بر اساس دشواری در شناسایی احساسات، دشواری در توصیف احساسات و آلکسی تایمیا در دانشجویان.....۱۰۹
- جدول ۴-۱۷ : نتایج آزمون معنی داری تحلیل واریانس یکراهه (ANOVA) بر روی نمره‌های حساسیت پردازش حسی و مؤلفه‌های آن در دانشجویان با رشته‌های مختلف تحصیلی.....۱۱۰
- جدول ۴-۱۸ : نتایج آزمون معنی داری تحلیل واریانس یکراهه (ANOVA) بر روی نمره‌های آلکسی تایمیا و مؤلفه‌های آن در دانشجویان با رشته‌های مختلف تحصیلی.....۱۱۱
- جدول ۴-۱۹ : نتایج آزمون معنی داری تحلیل واریانس یکراهه (ANOVA) بر روی نمره‌های اضطراب و افسردگی در دانشجویان با رشته‌های مختلف تحصیلی.....۱۱۲
- جدول ۴-۲۰ : نتایج آزمون لوین و آزمون t برای حساسیت پردازش حسی و مؤلفه‌های آن، آلکسی تایمیا و مؤلفه‌های آن، اضطراب و افسردگی.....۱۱۳

فهرست شکل‌ها

صفحه	عنوان
۲۱.....	شکل ۱-۲: مدل اول، متغیرهای رشدی در بافت پردازش حسی
۲۲.....	شکل ۲-۲: مدل دوم، پردازش حسی به عنوان یک متغیر رشدی
۶۷.....	شکل ۳-۲: نظریه طرحواره‌ها از اختلالات هیجانی (ولز، ۲۰۰۰)
۷۴.....	شکل ۴-۲: حلقه معیوب بر پایه رابطه متقابل بین متغیرهای منفی از تجارب و خلق افسرده (تیزدل، ۱۹۹۷)
۷۷.....	شکل ۵-۲: مدل شناختی جدید از افسردگی (برگرفته شده از کلارک، بک و آلفورد، ۱۹۹۹)
۷۸.....	شکل ۶-۲: فعال سازی شیوه فقدان اولیه در افسردگی (کلارک، بک و آلفورد، ۱۹۹۹)

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱- مقدمه :

پردازش حسی^۱ یا یکپارچگی حسی^۲ عبارت است از به کار گرفتن اطلاعات حسی پیرامون خودمان از طریق سیستم عصبی و حواس (حرکت، لمس، بوئیدن، چشیدن، دیدن و شنیدن) و سازمان دهی آنها، به طوری که بتوانیم به معنای آن اطلاعات دست پیدا کرده و به طور دقیقی بر روی آنها کار کنیم. یکپارچگی یا پردازش حسی پایه و اساس یادگیری است، عاملی است که به ما اجازه می‌دهد ایده‌ای درباره‌ی رخدادهای پیرامون دنیای خودمان به دست بیاوریم. ما زمانی چیزی را یاد می‌گیریم که از طریق ارجاع اطلاعات جدید به اطلاعات قدیمی خود، آنها را ادراک می‌کنیم و در مورد اینکه چگونه باید با مجموعه جدیدی از اطلاعات مواجه شویم، دست به ارزیابی می‌زنیم.

ریشه‌ی مفهوم آلکسی تایمی به گزارش بالینی روچ^۳ (۱۹۴۸؛ به نقل از بهاری، ۱۳۸۸) و مک لین^۴ (۱۹۴۹؛ به نقل از بهاری، ۱۳۸۸) درباره ناتوانی ابراز احساسات در بسیاری از بیماران روان تنی (سایکوسوماتیک) باز می‌گردد. آلکسی تایمی به عنوان نقایص در شناسایی و توصیف احساسات خود است که اغلب به وسیله عدم درک احساسات دیگران، اشکال در تشخیص بین احساسات و حس‌های بدنی ناشی از برانگیختگی هیجانی (بار-اون^۵ و پارکر، ۲۰۰۰)، آشفتگی حس‌های فیزیکی مرتبط با هیجانات، رؤیاها یا تخیلات اندک ناشی از قدرت تجسم محدود، و تفکر منطقی، واقع‌گرایانه و عینی مشخص می‌شود. آلکسی تایمی تشکیل شده از مؤلفه‌هایی می‌باشد که در حقیقت در کنار همدیگر این سازه را به وجود می‌آورند. این مؤلفه‌ها عبارتند از: دشواری در شناسایی احساسات^۶، دشواری در توصیف احساسات^۷ و تفکر عینی^۸. ترکیب سهولت تحریک توسط اطلاعات حسی یا داشتن آستانه‌ی حسی پایین

1 - sensory processing

2 - sensory integration

3 - Ruesch

4 - Maclean

5- Bar-On

6 - difficulty identifying feelings

7 - difficulty describing feelings

8 - externally oriented thinking

و قادر نبودن به شناسایی آن احساسات، شخص را در معرض خطر اضطراب و یا افسردگی قرار می دهد.

بنابراین هدف از این پژوهش، بررسی رابطه‌ی حساسیت پردازش حسی با آلکسی تایمیا، اضطراب و افسردگی می باشد.

۱-۲- بیان مسأله :

پردازش حسی شاید اساسی ترین عنصر روان شناختی باشد که زیربنای چگونگی ادراک و واکنش افراد نسبت به محرک‌های محیطی را تشکیل می دهد. احساس فقط در شکل شناخته شده‌ی خود که واسطه ارتباط شخص با محیط است در زندگی انسان نقش بازی نمی کند، بلکه شواهدی در حال رشد است که نشان می دهند افراد اطلاعات حسی را به شیوه‌های مختلفی پردازش می کنند. این شواهد نشان می دهند که افراد در شیوه‌ی پردازش حسی با هم متفاوتند، به این معنی که برخی از افراد در مقایسه با دیگران حساسیت بالایی به اطلاعات حسی دارند (آرون و آرون^۱، ۱۹۹۷؛ دان^۲، ۲۰۰۱). آرون و آرون برای نشان دادن تفاوت‌های افراد در این زمینه از اصطلاح حساسیت پردازش حسی^۳ استفاده کردند. آرون و آرون باور داشتند که برخی از افراد در مقایسه با دیگران، به تعداد متفاوتی از محرکات محیطی توجه کرده، واکنش نشان می دهند. سازه‌ی حساسیت پردازش حسی در پژوهش‌هایی که در زمینه‌ی ساخت و اعتباریابی مقیاس شخص با حساسیت بالا^۴ انجام گرفته است، مطرح شد. مقیاس شخص با حساسیت بالا، حساسیت نسبت به انواع مختلف تحریکات مثل درد، کافئین، گرسنگی، فیلم‌های خشن و اصوات بلند را اندازه گیری می کند. در برخی از گویه‌های این مقیاس از آزمودنی پرسیده می شود که آیا تجربیات حسی او را می آزارد. برخی گویه‌های دیگر این مقیاس، حساسیت هنری و یا عاطفی شخص را مورد سؤال قرار می دهند، مثلاً آیا شخص از یک اثر هنری و یا موسیقی لذت می برد و یا اینکه زندگی درونی پیچیده‌ای دارد. گرچه پژوهش‌های اندکی بر روی این سازه انجام شده است، اما یافته‌های

1 - Aron & Aron

2 - Dunn

3 - Sensory Processing Sensitivity

4 - Highly Sensitive Person Scale

پژوهشی حاکی از آن است که حساسیت پردازش حسی با پیامدهای بالینی منفی همراه است. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که حساسیت پردازش حسی با هراس اجتماعی^۱ (نیل، ادلمن و گلاچان^۲، ۲۰۰۲)، اختلال شخصیت اجتنابی (میر و کارور^۳، ۲۰۰۰)، اضطراب، افسردگی و استرس ادراک شده (بنهام^۴، ۲۰۰۶)، ارتباط دارد. حساسیت پردازش حسی در تعامل با دیگر متغیرها، نیز پیامدهای بالینی منفی ایجاد می‌کند. مثلاً پژوهش آرون، آرون و دیویس^۵ (۲۰۰۵) نشان داد که گرچه اشخاص با حساسیت بالا آمادگی بیشتری برای تجربه‌ی اضطراب و افسردگی دارند، ولی چنین تجربه‌ای را تنها زمانی نشان می‌دهند که رفتارهای والدینی ضعیفی دریافت کنند. با این حال پژوهشگران دریافته‌اند که حساسیت پردازش حسی به طور مستقیم و بدون تعامل با متغیرهای والدینی، سبب بروز اضطراب می‌شود (لیس، تیمل، باکسلی و کلینگورث^۶، ۲۰۰۵). اشخاص با حساسیت بالا تحت شرایط استرس، بیماری‌های بیشتری گزارش می‌دهند (بنهام، ۲۰۰۶).

آرون و آرون (۱۹۹۷)، حساسیت پردازش حسی را به عنوان سازه‌ای منسجم مفهوم سازی کردند، اما پژوهش‌های اخیر حاکی از آن است که حساسیت پردازش حسی از چند سازه تشکیل شده است. اسمولوسکا، مک کاب و وودی^۷ (۲۰۰۶) مدل سه عاملی از مقیاس شخص با حساسیت بالا^۸ (HSPS) ارائه و اعتباریابی کردند. این پژوهشگران با تحلیل عاملی تأییدی و اکتشافی نشان دادند که این مقیاس از سه مؤلفه تشکیل شده است: سهولت تحریک^۹ (EOE)، آستانه‌ی حسی پایین^{۱۰} (LST) و حساسیت زیبایی شناختی^{۱۱} (AES). این سازه به طور متفاوتی با بازداری و فعال سازی رفتاری و هم چنین با پنج عامل شخصیت ارتباط دارد. اسمولوسکا و همکاران (۲۰۰۶) دریافته‌اند که پیامدهای بالینی منفی که پژوهش‌های پیشین نشان دادند با حساسیت پردازش حسی رابطه دارند، بیشتر با عوامل سهولت تحریک و آستانه‌ی حسی پایین مرتبطند تا با حساسیت زیبایی شناختی. سهولت تحریک و آستانه‌ی حسی پایین

1 - social phobia

2 - Neal, Edelman & Glachan

3 - Meyer & Carver

4 - Benham

5 - Davis

6 - Liss, Timmel, Baxley & Killingsworth

7 - Smolewska, McCabe & Woody

8 - Highly Sensitive Person Scale

9 - Ease of excitation

10 - Low sensory threshold

11 - Aesthetic sensitivity

الگوی همبستگی مشابهی را نشان می‌دهند و همبستگی بالایی با یکدیگر دارند ($r=0.73$)، از این رو به نظر می‌رسد یک عامل باشند.

یک سازه‌ای که ممکن است با حساسیت پردازش حسی مرتبط باشد، آلکسی تایمیا است. آلکسی تایمیا سازه‌ای است که عبارت است از ناتوانی در پردازش شناختی اطلاعات هیجانی و تنظیم هیجانات (بگبی و تیلور^۱، ۱۹۹۷؛ تیلور، ۲۰۰۰؛ تیلور و بگبی، ۲۰۰۰). این سازه شامل مؤلفه‌های دشواری در شناسایی احساسات، دشواری در توصیف احساسات و تفکر عینی می‌باشد (تیلور و بگبی، ۲۰۰۰؛ پارکر^۲، ۱۹۹۷؛ سیفئوس^۳، ۲۰۰۰).

این مشخصه‌ها که سازه‌ی آلکسی تایمیا را تشکیل می‌دهند بیانگر نقیصی در پردازش شناختی و تنظیم هیجانات می‌باشند. از دیدگاه علوم شناختی، هیجان‌ها به عنوان دسته‌ای از طرحواره‌های مبتنی بر پردازش اطلاعات شناخته می‌شوند که شامل فرایندها و تجسم‌های نمادین و غیر نمادین هستند (تیلور و بگبی، ۲۰۰۵). آلکسی تایمیا با افسردگی ارتباط قوی دارد (زاکهیم^۴، ۲۰۰۷) و به نظر می‌رسد در اضطراب اجتماعی نقش مهمی داشته باشد (اورن و اورن^۵، ۲۰۰۷). تحقیقات نشان داده‌اند که از لحاظ فیزیولوژیایی، افراد با آلکسی تایمیای بالا نسبت به درد و لمس بسیار حساس می‌باشند و پاسخ‌های تقویت شده‌ای به محرکات صوتی می‌دهند (اسکافر، اشنایدر، ترس و فرانز^۶، ۲۰۰۷). همچنین مؤلفه‌ی سهولت تحریک در تعامل با دشواری در شناسایی احساسات، بروز اضطراب را پیش بینی می‌کند، به این معنی که ترکیب سهولت تحریک با محرک بیرونی و ناتوانی در شناسایی آن احساسات به طور مناسب منجر به اضطراب می‌گردد.

لیس، میلوکس و ارچول^۷ (۲۰۰۸) نشان داده‌اند که سطوح بالاتر اضطراب با نمرات بالاتری در مؤلفه‌های سهولت تحریک، آستانه‌ی حسی پایین و حساسیت زیبایی شناختی مرتبط می‌باشد. از طرف دیگر، اضطراب و افسردگی با دشواری در شناسایی و توصیف احساسات بالاتری در ارتباط است.

1 - Bagby & Taylor

2 - Parker

3 - Sifneos

4 - Zackheim

5 - Evren & Evren

6 - Schater, Schneider, Tress & Franz

7 - Liss, Mailloux & Erchull

بنابراین پژوهش حاضر در صدد پاسخگویی به دو سؤال زیر می باشد :

۱- آیا حساسیت پردازش حسی می تواند تغییرات مربوط به آلکسی تایمیا ، اضطراب و افسردگی را

تبیین کند؟

۲- آیا آلکسی تایمیا می تواند تغییرات مربوط به اضطراب و افسردگی را تبیین کند؟

۱-۳- فرضیه های پژوهش :

- ۱- بین مؤلفه های سهولت تحریک، آستانه ی حسی پایین و آلکسی تایمیا رابطه وجود دارد.
- ۲- بین مؤلفه های سهولت تحریک، آستانه ی حسی پایین و اضطراب رابطه وجود دارد.
- ۳- بین مؤلفه های سهولت تحریک، آستانه ی حسی پایین و افسردگی رابطه وجود دارد.

۱-۴- سؤال های پژوهش :

- ۱- آیا مؤلفه های سهولت تحریک، آستانه ی حسی پایین و حساسیت زیبایی شناختی سهم معناداری در پیش بینی آلکسی تایمیا دارند؟
- ۲- آیا مؤلفه های آستانه ی حسی پایین، سهولت تحریک و حساسیت زیبایی شناختی سهم معناداری در پیش بینی اضطراب دارند؟
- ۳- آیا مؤلفه های سهولت تحریک، آستانه ی حسی پایین و حساسیت زیبایی شناختی سهم معناداری در پیش بینی افسردگی دارند؟
- ۴- آیا آلکسی تایمیا سهم معناداری در پیش بینی اضطراب دارد؟
- ۵- آیا آلکسی تایمیا سهم معناداری در پیش بینی افسردگی دارد؟

۱-۵- اهداف کلی پژوهش :

- ۱- بررسی رابطه ی آستانه ی حسی پایین، سهولت تحریک، حساسیت زیبایی شناختی، آلکسی تایمیا، اضطراب و افسردگی.

۲- بررسی نقش آستانه‌ی حسی پایین، سهولت تحریک و حساسیت زیبایی شناختی در پیش بینی آلکسی تایمیا، اضطراب و افسردگی.

۳- بررسی نقش آلکسی تایمیا در پیش بینی اضطراب و افسردگی.

اهداف جزئی :

۱- تعیین نقش مؤلفه‌های آستانه‌ی حسی پایین، سهولت تحریک و حساسیت زیبایی شناختی در پیش بینی آلکسی تایمیا.

۲- تعیین نقش مؤلفه‌های آستانه‌ی حسی پایین، سهولت تحریک و حساسیت زیبایی شناختی در پیش بینی اضطراب.

۳- تعیین نقش مؤلفه‌های آستانه‌ی حسی پایین، سهولت تحریک و حساسیت زیبایی شناختی در پیش بینی افسردگی.

۴- تعیین نقش آلکسی تایمیا در پیش بینی اضطراب.

۵- تعیین نقش آلکسی تایمیا در پیش بینی افسردگی.

۱-۶- اهمیت و ضرورت پژوهش :

با توجه به این که سازه‌ی حساسیت پردازش حسی یک گرایش مزاجی است که زیربنای رفتارهای افراد می‌باشد و می‌تواند زمینه‌ی آسیب پذیری برای انواع آسیب شناسی را فراهم کند، بررسی این سازه برای درک و شناخت بهتر سلامت روان مهم به نظر می‌رسد. اما موضوع شایان توجه این است که آیا هر سه مؤلفه‌ی حساسیت پردازش حسی با نشانه‌های آسیب شناسی روانی ارتباط یکسان دارند. از این رو روشن ساختن نقش هر یک از مؤلفه‌های حساسیت پردازش حسی خصوصاً مؤلفه‌ی حساسیت زیبایی شناختی آن در بروز پیامدهای بالینی منفی ضروری به نظر می‌رسد.

آلکسی تایمیا و یا نارسایی در تنظیم عواطف نیز با بروز بسیاری از نشانه‌های روانپزشکی همراه است، بنابراین مطالعه‌ی این صفت شخصیتی که با مشکلاتی در تخلیه‌ی هیجانات توأم است و بررسی

نقش آن در انواع آسیب شناسی روانی ضروری می‌باشد. از طرف دیگر، بررسی رابطه‌ی بین حساسیت پردازش حسی و آلکسی تایمیا نیز می‌تواند شناخت بیشتری در زمینه‌ی اساس فیزیولوژیایی تفاوت‌های فردی در حساسیت پردازش حسی فراهم آورد.

مرور پیشینه‌ی پژوهشی حاکی از آن است که در ایران در زمینه‌ی رابطه‌ی حساسیت پردازش حسی با آلکسی تایمیا، اضطراب و افسردگی مطالعه‌ای صورت نگرفته است که همین امر ضرورت و اهمیت انجام این پژوهش را مشخص می‌سازد. همچنین نتایج این پژوهش در زمینه‌ی سلامت روانی و پیشگیری از پیامدهای بالینی منفی دارای اهمیت است و مشاوران مراکز درمانی با به کارگیری یافته‌های این پژوهش می‌توانند در جهت ارتقای سلامت جامعه گام‌های مؤثری بردارند.

۷-۱- تعاریف نظری و عملیاتی مفاهیم اساسی پژوهش :

حساسیت پردازش حسی : طبق تعریف، حساسیت پردازش حسی تمایل به پردازش عمیق و قوی انواع محرک‌های حسی می‌باشد (آرون و آرون، ۱۹۹۷). در این پژوهش منظور از حساسیت پردازش حسی، میزان نمره‌ای است که آزمودنی در مقیاس شخص با حساسیت بالا کسب می‌کند. مقیاس اندازه‌گیری این متغیر از نوع فاصله‌ای است.

آلکسی تایمیا : ناتوانی در پردازش شناختی اطلاعات هیجانی و تنظیم هیجان‌ها، آلکسی تایمیا نامیده می‌شود (تیلور و بگبی، ۲۰۰۰). در این پژوهش منظور از آلکسی تایمیا، میزان نمره‌ای است که آزمودنی در مقیاس آلکسی تیمیای تورنتو-۲۰ کسب می‌کند. مقیاس اندازه‌گیری این متغیر از نوع فاصله‌ای است.

افسردگی : نشانگانی که تحت سلطه‌ی خلق افسرده است و بر اساس بیان لفظی و غیرلفظی عواطف غمگین، اضطراب و یا حالت‌های برانگیختگی نشان داده می‌شود (آبلا و اسکیتچ، ۲۰۰۷). در این پژوهش منظور از افسردگی، میزان نمره‌ای است که آزمودنی در مقیاس افسردگی بک کسب می‌کند. مقیاس اندازه‌گیری این متغیر از نوع فاصله‌ای است.

اضطراب : حالتی است که با احساس وحشت مشخص می‌شود و با علائم جسمی که بیانگر افزایش فعالیت دستگاه اعصاب خودکار می‌باشند (مثل تپش قلب و تعریق) همراه است. اضطراب بر